

О ДУХОВНОЈ ЧЕДНОСТИ

Јереј Тимошеј Селски

У лексикону савременог човека врло ретко се употребљава реч чедност . У уобичајеном схватању чедност означава потпуно избегавање саблазни телесног греха, избегавање било каквих нечистих мисли или жеља. За породичног човека чедност је основа верности у браку, за онога који је чедан ради Христа то је основа очувања потпуне чистоте.

Свето писмо и Свети Оци, говорећи о нашем односу према Господу и према својој вери, често употребљавају поређење са брачним савезом. Заиста, у хришћанском животу има много сличности са браком, уколико се све оно што се односи на брак схвати духовно.

Тако је ушао у употребу и сам термин **духовна чедност** . Тешко је рећи ко је први сјединио ове две речи. Познати црквени писац из недавне прошлости, архимандрит о. Константин (Зајцев) успео је да најјасније размотри и покаже читаоцима суштину мноштва појава савременог духовног живота користећи овај појам. У наше време, у коме се ни телесна ни духовна чедност не поштује, његове речи су нарочито актуелне.

Љубав је основа брака, као и обраћања човековог Христу. А љубав је могућа само онде где пре и после њеног обраћања вери царује морална слобода човекова. Принудни брак по вољи родитеља још је некако могућ и оправдан, али обраћање Христу мимо људске воље **никако**. Наравно, у оба случаја могуће је да се човек помири са новом ситуацијом и навикне се на њу, па када поодрасте схвати да су старији, одредивши му судбину, желели најбоље и боље од њега видели шта је заиста добро. Али то је углавном изузетак, а правило је слободни и самостални избор супруге (или монашког живота, или вере уопште) срцем.

Бирајући невесту (или припремајући се за манастир) свако суди по спољашњости, још не знајући тајне црте карактера (нарочито оне тешке) своје изабранице. Слично и код избора вере душу плени лепота богослужења, спољашњи изглед и начин понашања верника, површне беседе. Ни заљубљени, ни онај који се обраћа Христу, најчешће не схватају своје будуће обавезе, тешкоће и одговорност.

Али ево, венчање (пострижење, обраћање у веру) је извршено. У сва три случаја приносе се свечани завети Господу. Пре свега завет верности, јединог избора до гроба. У томе је лепота наше слободе, што је у тренутку завета чо-

век сам приноси на олтар Господњи, сам на себе ставља јарам послушања за цео преостали живот. Христос нас тако и позива: узмите на себе јарам мој. Само код Њега у служби јарам на себе стављају сами подјармљени, стављају га свесно и добровољно само из љубави, и тај јарам им дарује праву слободу и спасење.

У ствари, у почетку, пре свадбе (пре пострижења, пре свесног обраћања у веру), праве љубави није ни било, постојала је само заљубљеност. Љубав истинска (према супругу, према чедности, према Богу) дуго ће израстати из заљубљености, проверавати се у недаћама, учвршћивати се у болу и кајати се у падовима. Дај Боже да се до краја живота постигне љубав. А докле год се она само ствара у нама у томе нам помажу правила чедности.

Почиње рад на самом себи. Најједноставнији облик и прво правило чедности је самоограничавање спољних утисака, чување осећања кад је у питању обична чедност и исто такво уздржавање од испразног лутања мисли по свим учењима људским кад се ради о духовној чедности. Неопходно је натерати самога себе да се душом буде близу објекта верности: породице, свог монашког послушања, дубоког изучавања своје вере. Нека буде борба непрестана против сваке лакомислености, лповршности, фразерства. Чешће подсећај себе на дати завет и увек ћеш пребивати у Богом даном и за тебе спасоносном чину: у породици, у манастиру, у својој јединој спасоносној Цркви.

Нарочито треба чувати оне стране живота, које се сматрају обичном или духовном интимом. Продор у ове сфере било кога сувишног раван је злочину. Не треба ни објашњавати шта то значи када је у питању брак само мали део односа међу супружницима може бити доступан туђем оку. Према древним правилима монаси ни сами не треба да виде сопствено тело, осим у изузетним случајевима. Сама реч монах значи 'осамљени', тако да већи део његовог живота треба да буде скривен од свих. Оно што је интимно у вери то је наше општење са Богом, односно исповед, молитва, богослужење. И због тога разглашавање онога што си рекао или чуо на исповеди (ово се тиче не само духовника, већ често и покајника) није само грех издаје ближњег, већ и посрамљење које је слично нарушавању брачних тајни.

Исто тако и молитва заједно са неистомишљеницима по вери (јеретицима, раскољницима, свесним отпадницима од вере који се нису покајали) није ништа друго до духовни блуд. За нас не постоји ништа личније од нашег односа према Богу, израженог молитвом. Како верујемо тако се и молимо. И ако је наша молитва саборна, онда је то само због узајамне љубави и потпуне једнодушности оних који се моле, као што се позивамо на литургији: Љубимо једни друге да бисмо једнодушно исповедали. Молитва је централни чин духовног живота, који је позван да рађа и гаји у нама новог духовног човека, у кога смо ми позвани да се преобразимо, почев од крштења. Заједничка молитва и нарочито Свете Тајне сједињују нас међусобно у зависности од нашега сједињавања са Господом. И одједном, у овај скривени духовни чин, у ово сједињавање, укључују се они од којих нас деле вероисповест, обреди, припадност Цркви. То је исто што и прељуба. Такве су све екуменистичке молитве, ма какав да је њихов повод. Постани најпре духовни удовац, престани да припадаш религији за коју си сада везан, и већ мртав за лажну веру и пређи у нашу, истинску, и тада ћемо се помолити заједно. Овде је свима нама Богом дана слобода. Али остајући у једној вери молити се са представницима друге то је издаја, и то издаја обеју страна. А како да се назову оне молитве до

којих долази на великим екуменистичким сусретима и које обухватају представнике многих различитих религија? То није ништа друго до масовни духовни грех.

Не само да учешће у молитвено-литургијском животу треба да буде отворено само за једноверне, већ је и само његово посматрање допустиво за остале само делимично. Не називају се случајно најважнија чинодејства Цркве Светим Тајнама. Ми говоримо, прилазећи Светој Чаши: јер нећу казати тајну непријатељима Твојим. Наравно, богослужење је у одређеној мери окренуто и онима напољу. Штавише, оно им помаже да нађу стазу до Цркве. Али ту су и олтар, и симболика чинодејстава, и посебни узвишени језик богослужења, и удаљење оглашених са литургије да би Свете Тајне вере биле прикривене тиме као неком одеждом. И као што слобода свакодневног одевања делимично сведочи о чедности онога који је носи, тако и у Цркви свачији приступ свему и потпуна отвореност за све, па и за оне који нису ступили у савез са Христом и Православљем јесте духовна бестидност. А како онда назвати телевизијске демонстрације литургије, нарочито када ТВ камере вршљају по површини светог престола? Духовни стриптиз и никако друкчије. Није за све православне хришћане корисно да до детаља знају све поступке чинодејства то је опасно за неутврђену душу која ризикује да изгуби и оно основно поштовање. Али када се читава литургија преноси са олтара на телевизијске екране милиона неверујућих беспосличара то је већ нешто страшно, то је издаја.

Ни једно неверство у браку не може проћи без лажи. Неверство је већ само по себи лаж, вероломство, гажење завета, датог Богу. Али ова главна лаж увек вуче за собом читаво мноштво ситних лажи. Ова последња може имати два облика: скривање греха или његово оправдавање. Екуменистичка делатност као духовни блуд обилује и једним и другим. Саме екуменистичке сусрете њихови организатори скривају од верујућег народа и нарочито прећуткују вероломне договоре, на пример са католицима, монофизитима, јудејима. Сами екуменисти у току своје делатности стално скривају један од другог најважније разлике међу својим религијама. А већ је свакојаким оправдања екуменизма смишљено више него довољно.

Лаж неверства да би се оправдала увек брбља о љубави, о томе како је, тобоже, сада откривена љубав права, уместо љубави заветне, супружничке. Тако и екуменисти све време проповедају о љубави. Али размислимо: према коме љубав и на уштрб чега? У случају брачног неверства објашњења су сувишна, а у случају религиозне неверности такође је све једноставно: љубав према онима који не желе истину на уштрб љубави према самој истини.

У неверној љубави никада није могућа истинска срећа. Привлачност неверства не потиче од Бога, она изгони истинску љубав, коју нам Господ дарује као одговор на завете верности. Оно што није од Бога никада неће отићи са нама у вечност. Таквом неверничком љубављу човека воли ђаво желећи да нас отргне од Бога да би прикрио своје мучење вечном скрнављењем човека.

Супружници могу из разноразних разлога контактирати са другим лицима, могу имати потпуно невинне симпатије према лицима супротног пола. У томе још нема греха, ако само потреба за чедношћу постави извесне границе: ово још може, а ово већ не може. Те границе нису толико спољне, колико су унутрашње.

Чедност није тек заповест Божија о неповредивости брачне постеле. Усвојена чедност помоћи ће човеку да притисне на кочницу далеко пре опасне црте. Она је неспојива не само са грубим неверством, већ и са такозваним слободним понашањем, са флертом.

Слични су и наши контакти са иноверцима. У свакој од других религија различити су степени одступања од истине. Свака религија има свој молитвени живот и духовни доживљај. Наша духовна чедност не само да не треба да обнавља свој, већ не би требало ни да се без потребе интересује за туђи. Поштујући слободу савести иновernih, не упуштајмо се у њихове религиозне тајне, уколико то не захтева одбрана сопствене вере. Не осуђујмо неосновано све неправославне на бездан пакла. Њима суди Бог — учи нас апостол. Важно је да је за нас друга вера безусловно погибелна. Прешавши у другу веру ја ћу бити осуђен за духовно неверство, за прелубу, за издају као такву. Још ћу више бити осуђен за екуменистичку заједницу са другим верама, које је двоструи блуд: против своје и против туђе вере.

Општење са иноверцима није грешно када се ради о нерелигиозним питањима. Делимично је оно допуштено и када се ради о вери, али ако је будна наша духовна чедност, спремна да нам дошапне: стој, даље не може. И овде такође не постоји строга црта: не може се служити заједничка литургија и обављати заједничко причешће, а све остало, ето, може. Не! У сваком конкретном случају граница општења је различита, и духовно незалутала душа је мора осетити. Духовни флерт са другом вером исто је тако одвратан и недопустив као и обични.

Када нам после овога кажу да су и јеретици такође људи које треба волети, па према томе и молити се са њима, ми веома једноставно можемо одговорити: ви, с опроштењем, имате једну жену? А друге жене, зар и оне нису људи?

Када се поведе реч о заједничким молитвама са јеретицима, многи су склони да се позивају на своје незнање. Али, чини ми се да разлог овоме није незнање, већ одсуство чедности и неверство.

Интимна и духовна распуштеност увек иду раме уз раме. Ко је навикао да има частан брак и постељу неоскрнављену, он ће и жртвеник Божији, подигнути и у храму и у души својој, чувати од сваког скрнављења и укора.

Превео са руског Милан Радовановић